

Criteris de correcció

Llatí

SÈRIE 5

1. Exercici de traducció

La versió correcta del text pot adoptar formes distintes; donem la següent com a pauta orientativa:

«Cèsar, després de veure que totes les tropes dels belgues es dirigien cap a ell, s'afanyà a fer travessar el riu Àxona, que és en el territori extrem dels remes. En aquest riu hi havia un pont; un cop deixat allà el seu lloctinent Q. Tituri amb sis cohorts, va instal·lar el campament a l'altra banda del riu i manà fortificar-lo amb una estacada i un fossat.»

OPCIÓ A

2. Exercici de morfosintaxi

L'estructura sintàctica *omnes Belgarum copias ad se venire* és una oració subordinada substantiva d'infinitiu.

Fa de complement directe de *uidit*.

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

1. Emporiae	3. Emerita Augusta
2. Ilerda	4. Barcino

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

En aquest passatge de *Els germans* de Terenci, Dèmeas ha manat enderrocar la tàpia que separa les cases del seu germà Mició i de la veïna Sòstrata, mare de Pàmfila, l'estimada d'Èsquinus. Per tal de formar una família ben unida ara proposa a Mició que es casi amb la vella Sòstrata. Els protagonistes de la comèdia són dos pares, els germans Dèmeas i Mició. Tenen idees contraposades sobre la vida en general i sobre l'educació dels fills en particular. Dèmeas és un home de camp, tradicional i sever. Ha tingut dos fills: Ctesifó, que ha educat ell mateix, seguint un mètode estricte, i Èsquinus. Aquest ha estat confiat al seu oncle solter Mició. Mició és un home de ciutat, modern i liberal, que creu en una educació flexible, basada en la comprensió i sense càstigs. Èsquinus ha sostret a l'alcauot Sannió la cortesana Bàquides per fer un favor al seu germà Ctesifó, que hi està embolicat, però Èsquinus estima Pàmfila, la seva veïna, a qui ha deixat embarassada. Tot plegat generarà un bon enrenou. Quan els educadors respectius s'assabenten de la realitat dels fets, tant l'un com l'altre hauran de fer un replantejament dels seus sistemes educatius.

Les comèdies *palliatae* reben el seu nom del *pallium* o mantell dels grecs, ja que eren comèdies romanes que conservaven l'ambientació grega dels seus models, les obres de la Comèdia Nova àtica: l'acció se situava en alguna ciutat grega (en el *Els germans* se situa a Atenes) i els seus personatges eren grecs (com es veu pels seus noms). Els autors romans de *palliatae*, com Terenci o Plaute, creaven les seves comèdies a partir d'una obra grega concreta (*imitatio*), però hi barrejaven escenes preses d'altres obres del mateix gènere (*contaminatio*). Terenci en *Els germans* té com a model fonamental una obra homònima de Menandre, però també hi va integrar una escena dels *Synapothnéskontes* de Dífil. Les *palliatae* comencen amb un pròleg, on s'explica l'argument de l'obra, i són dividides en cinc actes, en els quals es barregen les escenes parlades, les recitades i les cantades. L'obra solia acabar amb l'epíleg i el *plaudite* dirigit al públic. Els personatges de les *palliatae* són estereotipats (*senex, adulescens, seruus, uirgo, leno, parasitus*, etc.). En el cas de Terenci,

Criteris de correcció

Llatí

tanmateix, un dels trets fonamentals de la seva producció teatral és la psicologia dels personatges: cadascun d'ells rep un tractament específic en funció dels interessos del comedïògraf. Els arguments també són molt semblants: giren entorn dels embolics amorosos de joves *adulescentes* que generalment es veuen ajudats i encoberts per algú que resol amb astúcia el conflicte. L'objectiu de les *palliatae*, per tant, era el d'entretenir i divertir; això no obstant, val a dir que les comèdies de Terenci també tenen un fort component moralitzador.

De Terenci conservem sis comèdies: *La noia d'Andros (Andria)*, *La sogra (Hecyra)*, *El botxí de si mateix (Heautontimorumenos)*, *L'eunuc (Eunuchus)*, *Formió (Phormio)* i *Els germans (Adelphoe)*.

OPCIÓ B

2. Exercici de morfosintaxi

L'antecedent de *quod* és *flumen*; *quod* hi concorda en gènere i nombre.

L'oració introduïda per *quod* és subordinada adjectiva (de relatiu).

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

1. b) Deucalió	3. c) Hermafrodit
2. d) Júpiter	4. a) Tisbe

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

Un aqüeducte es construïa per garantir el proveïment continuat d'aigua a un nucli gran de població que no podia subsistir només amb l'aigua de pous. Per portar aigua des d'una font important fins a la població calia travessar una topografia molt diversa, i per això la conducció d'aigua s'havia d'adaptar canviant de forma; però bàsicament era sempre una canalització, impermeabilitzada amb un morter especial (*opus signinum*), que descendia de manera progressiva i regular per a permetre un flux d'aigua suau (un flux impetuós faria malbé la canalització).

L'aigua de la font s'estancava en una resclosa o una cisterna (en indrets amb sequera estacional podia ser un gran embassament) que permetia regular el flux cap a la canalització; aquesta canalització, d'acord amb la topografia del recorregut, podia prendre la forma d'un rec superficial (habitualment, cobert amb lloses), d'una galeria subterrània excavada en una muntanya o d'un canal sobre un pont.

Al llarg del recorregut, el fons de la canalització tenia uns pous (sifons) que permetien la sedimentació de les impureses; d'altra banda, els encarregats del manteniment de la canalització hi accedien per uns pous que s'havien excavat des de la superfície. Quan l'aqüeducte arribava a la població desguassava en un *castellum aquae*, des d'on l'aigua, normalment amb canonades de plom, es canalitzava i distribuïa a les fonts públiques, a les termes i, finalment, a cases particulars.

Quan la canalització havia de travessar una vall els enginyers romans l'elevaven sobre un pont fet amb pilars i un o més pisos d'arcs (depenent del desnivell que havien de salvar), i, de vegades, la mateixa construcció servia alhora d'aqüeducte i de pont (viaducte). Generalment, aquest pont es construïa mitjançant carreus encaixats sense morter, fet que els donava més estabilitat.

Tarragona i Barcelona conserven restes d'aqüeductes romans sobre arcs.